มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ข้อแนะนำ-แนวทางปฏิบัติในการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็ง
สถานวิทยามะเร็งศิริราช คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓

SiCA สถานวิทยามะเร็งศิริราช

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ซาร์ส-คอฟ-ทู (SARS-CoV-2) ที่รู้จักกันแพร่หลายในชื่อ "โควิด-19" (COVID-19) ได้เริ่มระบาดมาตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๖๒ และรุนแรงถึงขั้นการระบาดทั่วโลก (panendemic) ตามประกาศขององค์การอนามัยโลก เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๓ แล้วนั้น ถึงปัจจุบันการระบาดยังมิอาจควบคุมได้โดยทั่วไป และมีแนวโน้มความรุนแรงต่อเนื่องเพิ่มขึ้นและยาวนาน สถานการณ์เช่นนี้ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็งของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล เฉกเช่นเดียวกันกับโรงพยาบาลทุกแห่งทั่วประเทศและทั่วโลก เนื่องจากบุคลากรทางการแพทย์ทุกระดับจำเป็นต้องร่วมมือกันดูแลผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-19 จำนวนมาก ทรัพยากรทางการแพทย์ที่มีอยู่จำกัดและเข้าสู่ภาวะขาดแคลน จากการหยุดชะงักหรือชะลอตัวของสายการผลิตทั่วโลก รวมไปถึงยาเวชภัณฑ์และการขาดแคลนเลือด ผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงมีความเสี่ยงต่อการขาดโอกาสในการรักษา อันส่งผลถึงผลการรักษาที่ไม่พึงประสงค์ เนื่องจากผู้ป่วยโรคมะเร็งมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการวินิจฉัย ดูแลรักษาที่มีความจำเพาะ สลับซับซ้อนต่อเนื่อง ยาวนาน ในลักษณะการบูรณาการจากแพทย์เฉพาะทาง เช่น แพทย์สาขาวิชาอายุรศาสตร์มะเร็งวิทยา แพทย์ด้านรังสีวิทยา ศัลยแพทย์ พยาธิแพทย์ รวมทั้งพยาบาลเฉพาะทางและบุคลากรทางการแพทย์อื่นอีกเป็นจำนวนมาก

เพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้ป่วยโรคมะเร็งดังกล่าว สถานวิทยามะเร็งศิริราช คณะแพทยาสตร์ศิริราชพยาบาล จึงระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญแขนงต่างๆ และเสนอแนวทางปฏิบัติในการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็งดังต่อไปนี้

๑. ผู้ป่วยโรคมะเร็งสมควรได้รับการวินิจฉัยและดูแลรักษาอย่างมีมาตรฐานเช่นเดียวกันกับสถานการณ์ปกติ ก่อนการเกิดระบาดของไวรัสโควิด-19
๒. แนะนำให้ชะลอการทำการตรวจคัดกรองเพื่อหาผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ในกลุ่มประชากรหมู่มากออกไปก่อน โดยเฉพาะในช่วงที่มีผู้ป่วยด้วยไวรัสโควิด-19 จำนวนมาก
๓. เมื่อได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคมะเร็งแล้ว ควรเริ่มให้การรักษาทันทีในลักษณะการบูรณาการจากแพทย์เฉพาะทาง เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาอย่างเหมาะสม
๔. โดยทั่วไปผู้ป่วยโรคมะเร็งที่เริ่มต้นการรักษานำด้วยการผ่าตัด สมควรได้รับการผ่าตัดโดยเร็วที่สุด หากจำเป็นต้องล่าช้า อาจทำผ่าตัดภายในระยะเวลาไม่เกิน ๑-๒ เดือนนับจากวันวินิจฉัย เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อพยากรณ์โรคโดยรวม ยกเว้นมะเร็งที่ลุกลามเร็ว เช่น มะเร็งบริเวณศีรษะ ลำคอ และมะเร็งในเด็ก เป็นต้น
๕. ควรพิจารณาให้ทางเลือกแก่ผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ได้รับประโยชน์จากการให้ยาเคมีบำบัดนำ (up-front chemotherapy) หรือรังสีรักษาก่อนการผ่าตัด หากผู้ป่วยไม่สามารถเข้ารับการผ่าตัดได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสม
๖. ผู้ป่วยโรคมะเร็งที่รับยาเคมีบำบัด หรือยารักษาชนิดมุ่งเป้าอยู่แล้ว ควรได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และอาจปรับเปลี่ยนยาเพื่อลดภาวะไม่พึงประสงค์ตามความเหมาะสมและความจำเป็น
๗. ผู้ป่วยโรคมะเร็งที่รับการบำบัดด้วยรังสีรักษา ควรได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และอาจปรับเปลี่ยนขนาดและระยะเวลาการให้รังสีรักษา เพื่อลดภาวะไม่พึงประสงค์ตามความเหมาะสมและความจำเป็น
๘. ผู้ป่วยโรคมะเร็งมีความเสี่ยงสูงกว่าประชากรปกติหากเกิดการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 จึงมีความจำเป็นในการหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับบุคคลหรือสถานที่ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างเคร่งครัด
๙. ควรพิจารณาการสร้างและเลือกใช้เครือข่ายการดูแลรักษาและการส่งต่อผู้ป่วยโรคมะเร็งเพื่อให้ได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องในสถานบริการใกล้บ้าน เพื่อหลีกเลี่ยงผลกรทบต่อการเดินทางข้ามเขตจังหวัดและปริมณฑล
๑๐. ผู้ป่วยโรคมะเร็งควรติดตามสถานการณ์การติดเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างใกล้ชิด และหาช่องทางการติดต่อแพทย์หรือสถานพยาบาลที่ตนเองรักษาตัวอยู่ เพื่อให้ได้รับคำแนะนำในการดูแลรักษา และติดตามโรคอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

อนึ่ง แนวทางปฏิบัติในการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็งฉบับนี้เป็นข้อเสนอแนะโดยรวม สามารถปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมของชนิดมะเร็งในผู้ป่วยแต่ละราย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วย รวมถึงความสามารถในการให้บริการของสถานพยาบาล ตามการเปลี่ยนแปลงในบริบทของสภาวะการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 เป็นสำคัญ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(รองศาสตรจารย์ ดร.นายแพทย์วิทูร ชินสว่างวัฒนกุล)
หัวหน้าสถานวิทยามะเร็งศิริราช